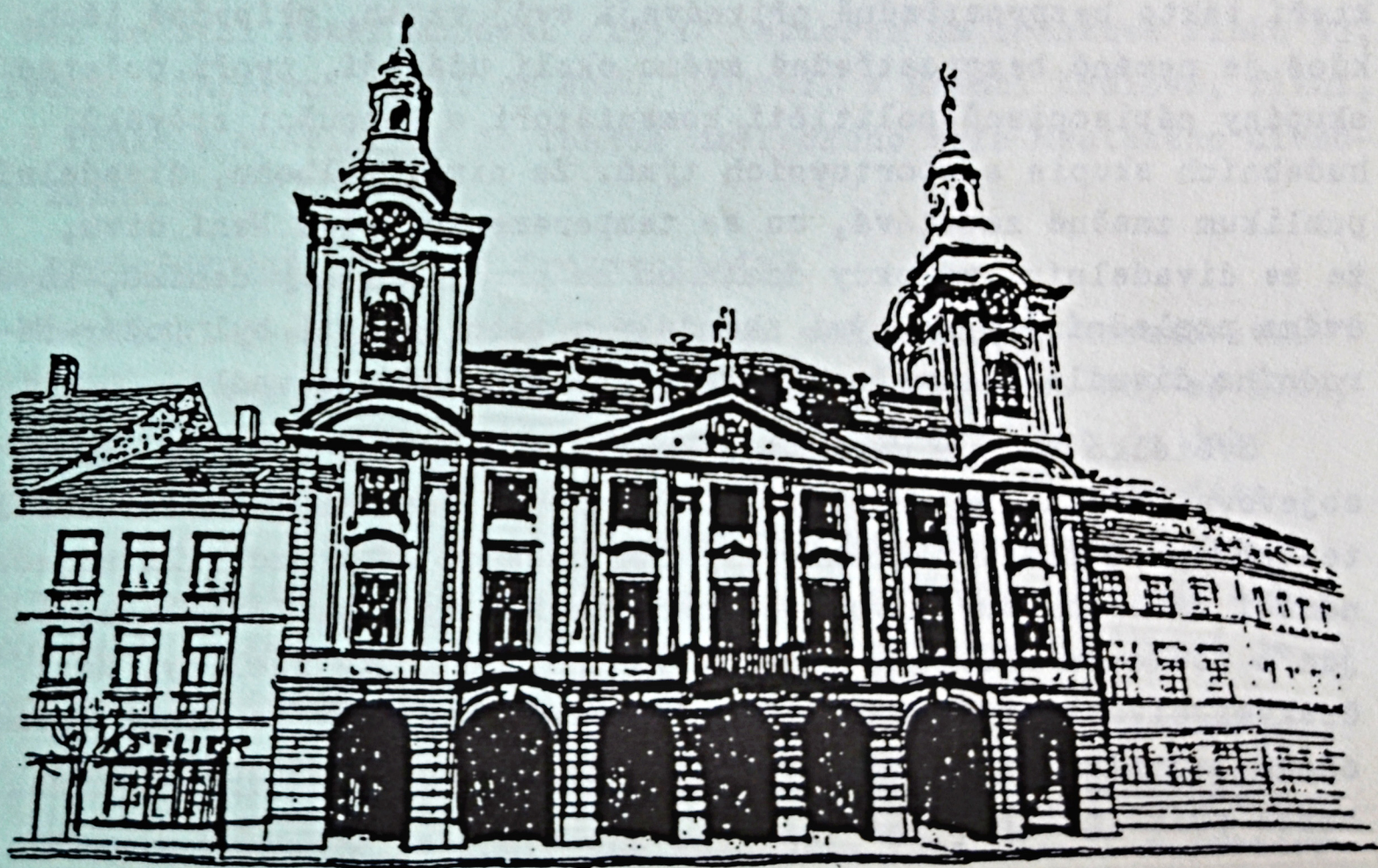

ŠRÁMKŮV PÍSEK

ZPRAVODAJ

č. 2

ČERVEN 1993

Tři sestry, Servít a čmárání
- o psu nemluvě

O čmárání na zdích, stěnách, dveřích či sloupech bylo již napsáno nejedno pojednání. Leč úpadek kultury a kulturnosti se bohužel odrazil i v pokleslém projevu anonymních autorů tohoto populárního žánru. Kdeže je dnes konec onomu slavnému "záchodkovému" výkřiku "Servít je vůl!", jemuž věnoval jeden ze svých fejetonů Jan Skácel?!

Nicméně nápisová kultura přetrvává i nadále a mimozemské civilizace budou třeba jednou luštit tajemství latinky ze slov MIRKA MAZÁNKOVÁ MYLUJE ALEŠE ŠTICHAUERA! Vedle zaláskovaných, kteří takto bezprostředně přiznávají svůj vztah, případně těch, kdož je neméně bezprostředně svému okolí udávají, tvoří početné skupiny nápisopisců političtí komentátoři a fanoušci zpěváků, hudebních skupin a sportovních týmů. Za nimi, želbohu, divadelní publikum značně zaostává, co se temperamentu týče. Není divu, že se divadelníci málokdy dostanou na první stránky deníků, když dvěma posledními výraznými skandály v této oblasti byl požár Národního divadla a otevření Nové scény Národního divadla.

Světélko naděje mi krátce zasvitlo, když se v Praze začaly objevovat nápisy Tři sestry. Představoval jsem si, že se rusofilští teatrologové plíží ulicemi, aby pod rouškou noci ozdobili nejedno nároží nebo ohradu názvem oblíbené Čechovovy hry. Informace, že jde o rockovou skupinu, mě vrátila zpět do kruté reality. Mezi českými diváky není mnoho takových reků, kteří by se mohli rovnat onomu statečnému Američanovi, jenž skolil dobře mířenou ranou herce přímo na jevišti!

Oč by byl náš život pestřejší, kdyby publikum rozvášněné Romeem a Julií táhlo z Vinohrad, převrátilo pár popelnic a za skandování: "Jíííírásková!!! Skopal! Skopal! Skopal! Dáša! Dáša!" se srazilo pod Muzeem s fanoušky v barvách Činoherního klubu za asistence jízdní policie. Při hostování Royal Shakespeare Company by angličtí rowdies zdemolovali Zlatou kapličku a fanoušky Zlína mířící k pohostinskému vystoupení do Liberce by nádražní policie vysadila z vlaku již v Pardubicích.

- 2 -

Divadlo by se tak vrátilo ke svým kořenům, po nichž marně pátrají všichni Grotowští a Brookové. Zpět do arén před desetitísíkové davy šílící nadšením při skvělém monologu a vyvolávající herce zpět na scénu po zvláště podařeném mordu. A ranní zprávy by začínaly hlášením: "Washington Shakespears versus New York Brechts - 6:1".

Zdeněk A. Tichý

Bílý kůň Josefa Morávka

Než se stal Josef Morávek /1959/ lektorem na Šrámkově Písku '93, absolvoval činoherní režii na JAMU, působil v Hradci Králové, Plzni, Brně i Praze a vyšvihl se do funkce uměleckého šéfa Městského divadla ve Zlíně.

S čím předstupuješ před své frekventanty?

"Nepřijel jsem učit nové dovednosti ani rozvíjet kreativitu. Chci klást otázky na téma, proč vlastně dělat divadlo. Aby se lidé, na základě vlastní zkušenosti, pokusili reflektovat, co je jeho smyslem. Jde tedy o jakýsi dramaturgický pohled na všechny fáze práce v divadle. Kde se divadlo hraje? Pro koho hrajeme? S kým hrajeme? A nejtěžší otázka na níž tu hledám odpověď i já sám - kdy, v jaké době hrajeme, jak divadlo rezonuje s přítomností, proč je zrovna nyní zajímavé?"

Jaký je to pocit šéfovat největší činoherní divadlo v republice?

"Prvním balvanem je právě ona velikost. Vůbec nejde o prostor pro vlastní tvůrčí program, ale o hledání smyslu divadla v malém městě a velké budově. Dobrá polovina mé práce jsou přitom věci, před nimiž jsem utekl k divadlu - pořádek, systém, dlouhodobé plánování, finanční hospodaření... Znamená to k divadlu se přivázat - přestal jsem dělat hostovačky a rok jsem ze Zlína prakticky nevytáhl paty."

Pociťuješ rozdíl mezi Zlínem a jinými oblastními divadly?

"Příjemná je zlínská pracovitost a kolektivní soustředění se na práci, které oproti některým jiným oblastním divadlům vytváří velmi dobré podmínky pro tvorbu. Zlín je pro herce, kteří nemají ambice rychle se dostat do centra, a více je zajímá práce se zajímavými režiséry na zajímavých inscenacích. Náročnost práce staví zároveň pro herce laťku dost vysoko, takže se nemůžeme spokojit s pouhými elévy. Ale ti dobří tu zůstávají často velice dlouho."

Jaké jsou v poslední době vaše vztahy s magistrátem a publikem?

"Od města dostáváme finanční podporu, která sice není úplně podle našich představ, ale zato se ve Zlíně nikdy nemluvílo o rušení divadla. A kulturní komisi by - pro její kvalifikovanost - mohla Zlínu závidět leckterá města včetně Brna."

Vzhledem k rozměrům jeviště nemůžeme působit jako zájezdové divadlo - hrajeme pro širší region, z něhož se k nám sjíždějí diváci. V poslední době máme návštěvy každý večer okolo pěti set diváků. Zlínské publikum, to jsou valašské babičky i městští teenageři, a my si nemůžeme dovolit nikoho odradit."

Sezóna, která právě končí, se ve Zlíně jmenovala Modrá. Jak jste pojmenovali tu příští?

"Modrá sezóna byla ve znamení podstatné proměny hereckého souboru, sezónou začátku, pramenů, vyčištění nebe. Hledali jsme cestu k divákům a to se nám naštěstí podařilo. Drtivou většinu publika tvoří ve Zlíně předplatitelé."

Příští sezóna se jmenuje Bílá, jejím symbolem je bílý kůň. Chceme lidem přinášet a s nimi objevovat jeho divokost, něhu, erotiku, krásu i hravost, vyvolávat jeho tajemství. Ve všech hrách, které budeme inscenovat, je určitý rozměr, jenž se staví proti rychlosti pragmatického, konzumního života, která je ve Zlíně jako městě podnikatelů zvlášť patrná."

Podporují zlínské podnikatelé vaše divadlo?

"Sponzorsky přispívají na divadelní provoz velmi málo - většinou věcnými dary nebo zakoupením reklamy. Sponzoring je teprve v začátcích a tvoří jen asi pět procent z našich nákladů. Zlínské podnikatele daleko více podporují sport. Možná by bylo řešením, kdyby se herci

proměnili ve fotbalový tým a divadlo provozovali večer amatérsky.

Ale abych podnikatelům nekřivdil - daně bohatých podniků umožňují, aby město mohlo divadlo zachovat."

/zat/

" O R A D O S T I "

Je to radost psát o radosti když je. A v představení vsetínského souboru "Vždycky jinak" /který je skutečně věrný svému názvu neb ve Valašském Meziříčí vystupoval se stejným kouskem o Pepítovi jako soubor JOSEF Vsetín/ ta radost byla. A o ni jde. Mimo jiné.

Proč nás baví ta peruřnatá ptákovina s ozvuky "robinhúdských příběhů"? Co nás baví na neumolousaném činohraném kabaretu alias burlesce pro dva pařezy, sekýru a několik dobře mířených šípů? Především je to právě ona zmíněná radost. Radost ze hry. Z rozvíjení situací, ze slova, které se stane skutkem - gagem - rozbuškou. Je něco velmi živého a skutečného v těch klacíčcích zpomaleně letících k nepřítelům udatného Pepíta. /Scéna bitvy loupežníků se "40 ozbrojenci" byla mimochodem dle mého soudu vrcholem na cestě "zleva doprava"/. Vsetínská trojice úspěšně dokazuje kam je možno dojít na pouti od absolutní improvizace k "pravidelnému textu". Většinu situací, replik a typů chování, které se osvědčí, sice téměř pevně fixují, nicméně jim i tak zbývá ještě dostatečně velký prostor pro improvizaci a rozvíjení situací. Svědčí o tom i fakt existence budoucích možných "dvířek" a textových odkazů, díky nimž se dá příběh ještě více rozvinout a rozehrát /motiv laďy Marlboro, motiv nebezpečí, které se na chrabré zbojníky valí a v mžiku zmizí ze hry, motiv hradu, jako druhého dějového ohniska.../.

Jestliže jsem bitvu označil jako nejsilnější místo inscenace, musím se také zmínit o - dle mého soudu - místě nejslabším. Tím je samotný závěr. Připadá mi "málo" nechat Pepíta po tom všem jen tak odejít s železem do ztracena a odbýt to seriálovou větou "Potkáte-li někdy..." a fragmentem "milostné písně" o modřínové polévce.

Věřím, že je tohle představení otevřený systém, který se stále vyvíjí a proměňuje, takže se snad třeba taky výrazněji vyvine i jeho finále. Bylo by to moc dobře. Už kvůli té radosti, kterou nám Pepíto udělal.

Radovan Lipus

První den práce "reflexivní skupiny"

Ve skupině se sešli lidé s výrazně odlišnými divadelními zkušenostmi, ale otevření k naslouchání a porozumění.

Dopoledne jsme si společně proříkali jednotlivé navržené otázky (jako správná skupina dramaturgů při srkání kávy v přilehlé restauraci). Mezi představeními a po nich jsme se od prvních dojmů a pocitů probírali k jednotlivým složkám jevištního sdělení. Čtyři, zcela odlišně vzniklé inscenace byly pro nás výborným materiálem, na každou jsme se snažili dívat z hlediska její struktury a způsobu vzniku. Jako správná skupina dramaturgů jsme se rozešli až po půlnoci.

Toto jsou poslední postřehy a dojmy určené k zveřejnění po veškeré analýze :

DS "Průvan" Sezimovo Ústí
Macourkovy bláhoviny

Anna : Nejvíce se mně líbily zuté ponožky.

Mírek : Kladl jsem si otázku, zda je to představení pro dospělého diváka, či pro dítě. Děti, které byly přítomny představení, se nudily. Je-li to pro dospělé (jak jsem se dočetl v programu) tak to publikum nevzalo. Tak pro koho hrají? Vědí to?

Klára : Celý soubor i vodovod uměl zpívat.

Alice : Nepochopila jsem smysl písní v představení, co tam dělaly? O co v nich šlo? Proč byl jimi narušován Macourkův text.

Jitka : Zpracování kostýmu budíka bylo dobré.

Egemani ZUŠ Praha 8
Na hrubiány

David : Příjemné, milé představení.

Jitka : Pohlazení

Klára : Pochopila jsem jejich srandu, byla mi blízká.

Mírek : Dobré školní cvičení. Pomohlo mu komorní prostředí klubu. Hudba v představení nebyla ústrojná. Položil jsem si otázku, v čem je toto představení netradiční, avantgardní ve smyslu této přehlídky.

Vždycky jinak Vsetín
Zleva doprava

Jeden-přes druhého :

skvělé, dobře pracují s časem s rytmem,
velmi propracovaná komunikace s divákem a vzájemná
souhra, dobrá návaznost situační,
bylá přirození, bez křeče, ve výborném hereckém nasazení

Mírek : Tento soubor mne vyprovokoval, abych sledoval další jeho
vývoj na rozdíl od ostatních

Beruška Hranice na Moravě
Tak: Jak hledám slunce

- sympatická práce s věšáky
- více méně chaos
- málo sehraní, málo spolupracují, nevnímají diváky
- nápady visí ve vzduchu
- měli smůlu v čase, ve kterém vystoupili a ve skladbě večera

Mírek : Asociační metoda funguje jen pro ně. V jednotlivých představeních tohoto souboru se opakují situace.

Anna : Mně nevadí, že to byl chaos, pro mne to byla bomba.

(jm)

"Z BERUŠEK se vyklubali MRTVÍ CHROUSTI"

Neznám život berušek. Vím jen, že trápí Ferdy mravence a nevracejí jim kočáry s koníky. Obdivuji se jejich sebezalíbení, sebezhlížení, sebevědomí. Respektuji samozřejmost, s jakou přistupují ke světu i k sobě samým. Líbí se mi jejich červené krovky a černé puntíky.

Právě tak se mi líbí a obdivuji i Dekadentní divadlo Beruška. Vloni byla jejich sršivá slovní i situační improvizace nejkrásnějším a pro mne nejobjevnějším momentem celého festivalu. Byla inspirativní, živá, nápaditá, nezakomplexovaná, plná humoru, někdy i dosti hořkého, a radosti, někdy i zcela bezbřehé.

Po roce je však mnohé jinak, i když jakoby stejné - obdivuhodné a krásné. Krásné, protože vzrušující. Asociativní metoda rozvíjení situací a příběhů tentokrát Berušky /nebo spíš Berušáky/ zradila. Nápady se nedostavovaly, spolupráce vázla, ruce se bezradně kroutily a plazily po těle, náhodné rekvizity padaly a rozbíjely se. Co teď? A právě to je okamžik nadechnutí, okamžik prázdna, vzrušení a nejistota, které si tzv. profesionál nemůže dovolit, které však amatérskému divadlu dodávají ojedinělou autentičnost a neopakovatelnost. A právě za tuto odvahu Berušky obdivuji a mám rád. I když tentokrát zůstali na konci ležet jako mrtví chrousti. Nevadí, i smrt je život, a tedy divadlo.

A co bude za rok, pánové z broučí říše?

Vladimír Hulec

"HLEDÁNÍ KLÍČE"

Trochu nešťastně, protože zbytečně utopen na velkém jevišti, zahájil Šrámkův Písek 93 DS Průvan ze Sezimova Ústí. Macourkovy bláhoviny - adaptace tří Macourkových povídek - nese podtitul "Pohádková bláznivina pro dospělé". Pohříchu se však režisérce Aleně Bláhové nepodařilo najít vhodný klíč, aby o tom, že opravdu míří za ním, přesvědčila samo tného adresáta. Chvilími se zazdává, že ta chlapácká parta dirigovaná energickou ženou hraje přeci jen pro děti /klasické vypravěčské ozřejmování situací/, ale vzápětí se Macourkova křehká

poetika a hravost křísne hlavou o civilní ústroj a ponožky protagonistů /v Písku se kradou kostýmy?/. Další vykojení přinášejí i mezi povídky neorganicky včleněná kytarová "lyricko-protestsongová" intermezza.

A stejně tak si je možné lámat hlavu, proč rámec představení tvoří vojenský pochodový drill - pakliže má tvořit protipól k "něžné revoluci" neživých předmětů proti člověčí necitelnosti, mívá se v tomto punktu účinkem, neboť se s tímto motivem nepracuje důsledně. /Což - ke škodě představení - platí o více věcech./ A zatímco se ve dvou prvních povídkách pracovalo s rekvizitami stylizovanými v duchu naddimenzovaných předmětů z černého divadla, hrdina poslední povídky jako by přišel z jiného světa. Molitanový vodovod umístěný na hrudi ztepilé principálky nebezpečně připomíná rekvizitu /a na ten způsob je s ním i nakládáno/ z bavorského softpornu.

Macourkovy bláhoviny naznačují pro Průvan několik cest, po nichž se může vydat - jeho členové disponují nepochybně poměrně širokým rejstříkem možností a schopností. Jde jen o to, zvolit k nim ten správný klíč.

Zdeněk A. Tichý

"JEMNÍ HRUBIÁNI"

Kdyby napadlo Egemany vynést svou goldoniiovskou variaci na velké jeviště, smažily by se tam patrně podobně jako zahajující Průvan. Ale že se tak nestalo, publikum leckde přimhouřilo oko nad některými nedokonalostmi - zejména hlasová technika několika mladých dam je značně neuspokojivá. A stejně tak šlo přehlédnout, že strakaté bermudy Lunarda neladí se stylizovanými kostýmy ostatních postav.

Bez nepatřičné hry na psychologizování, s vtipem, nadhledem a zdravým sebevědomím se Egemani s Hrubíany vyrovnali. Hrají svého Goldoniho - některé špílce jsou čistě jejich, nepře nosné, jiné by jim mohl závidět i nejeden profesionální herec. /Např. úvodní "zabíjení rybičky" a nezapomenutelné "krmení kachničky"./

Nejde sice o žádný inscenační vývoj či experiment, ale právě tím, jak režisér Jaroslav Vlach prokázal, že je možné i s takto mladým souborem dělat Goldoniho současně a přitom bez laciných aktualizací, mají zde "Hrubiáni" své nezastupitelné místo.

Zdeněk A. Tichý

T Ř E S K Y - B Ľ E S K Y

- Třem souborům /Dividýlko, Ostravská pohoda a Fkufru/ údajně zabránil v příjezdu soubor čtvrtý - Trdlující trpaslíci, který je pozval na divadelní přehlídku do Palerma. Podle jiných zdrojů však nešlo o přehlídku, ale o vyřizování účtů mezi soupeřícími gangy.
- Ze zdroje blízkého Karlu Tomasovi se nám podařilo zjistit, že Karel Tomas má dnes večer vystoupit jako host Alternativní scény pohybového divadla. Podmínkou ovšem je příznivé počasí, slušivá sukénka z banánového listí a přejmenování souboru na Alternativní scéna pohybového divadla Karla Tomase a jeho obdivovatelů.
- Dnes v ranních hodinách byl v budově divadla zadržen podroušený muž. Po zjištění totožnosti byl plukovník V.R. propuštěn. Incident vysvětlil tím, že si spletl šipky s nápisem ŠTÁB ŠP se směrovkami na štáb pluku.

/ente/